

ΟΙ ΟΠΑΔΟΙ ΤΟΥ ΙΗΟΥ.

(Συνέχεια ἴδε φυλλάδ. 35).

— Ἀκούω τοσοῦτον μάλλον εὐχαρίστως ὅσον εἶμαι πλησίον εἰς αὐτὸ τὸ πῦρ, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι μὲ ἐπερίμενε.

— Καὶ ὅμως δὲν ἦτο τὸ πῦρ μόνον τὸ ὁποῖον σὰς ἐπεύχεται τὴν καλὴν ἔλευσίν σας.

— Ναί, ἀλλὰ οὐδὲ σεῖς οὐδ' αὐτὸ τὸ πῦρ μοι λέγει τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀποστολῆς μου.

— Ἡ ἀποστολή σας, ἣν μοι κάμετε τὴν τιμὴν νὰ ἐκτείνητε μέχρις ἐμοῦ, συνταγματάρχᾳ, ἦτο κατὰ πρῶτον προωρισμένη διὰ τὸν ἀββᾶν Βερνιὲ μόνον. Δυστυχῶς ὁ ἀββᾶς Βερνιὲ, ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ἣν διεβίβασε πρὸς τὸν φίλον του Δουβοᾶ πολὺ ὑπερεφρόνησεν εἰς τὰς δυνάμεις του καὶ δι' αὐτὸ προσέφερε τὴν μεσολάβησίν του εἰς τὸν πρῶτον ὑπατον.

— Συγγνώμην, διέκοψεν ὁ Ῥολάνδος, ἀλλὰ μὲ μανθάνετε ἐν πρᾶγμα, ὅπερ ἠγνόουν, ὅτι ὁ ἀββᾶς Βερνιὲ ἔγραψε πρὸς τὸν στρατηγὸν Βοναπάρτην.

— Λέγω ὅτι ἔγραψε πρὸς τὸν φίλον του Μαρτίνον Δουβοᾶ, τὸ ὁποῖον πολὺ διαφέρει οἱ ἄνθρωποι μου κατέσχον τὴν ἐπιστολήν του καὶ μοι τὴν ἔφερον, ἐγὼ δὲ ἀντιγράψας αὐτὴν τὴν ἀπέστειλα εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον της, καὶ τοῦτο ἐπιμαρτυρεῖ ἡ εἰς τὸν στρατηγὸν Ἐδουβίλ ἐπίσκεψίς σας.

— Ἀλλ' ὁ στρατηγὸς Ἐδουβίλ δὲν διοικεῖ πλέον εἰς Νάντην, τώρα εἶναι ὁ στρατηγὸς Βροῦνος.

— Δύνασθε ἀκόμη νὰ εἴπητε ποῖος διοικεῖ καὶ εἰς Ῥοζβερνάνδον, διότι τὴν ἐσπέραν ταύτην, περὶ τὴν ἑκτὴν ὥραν, εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην ἕως χίλιοι δημοκρατικοὶ στρατιῶται, συνοδευόμενοι μὲ τὴν λαιμητόμον καὶ τὸν πολίτην γενικὸν ἐπίτροπον Θωμᾶν Μιλλιέρων ὑπαρχούσης τῆς μηχανῆς, ἀπητείτο καὶ ὁ δῆμιος.

— Λέγετε λοιπὸν, στρατηγέ, ὅτι ἦλθον διὰ τὸν ἀββᾶν Βερνιὲ;

— Ναί, ὁ ἀββᾶς Βερνιὲ προσέφερε τὴν μεσολάβησίν του, ἀλλ' ἔλησμόνησεν ὅτι σήμερον ὑπάρχουσι δύο Βανδέαι, ἡ Βανδέα τῆς δεξιᾶς ὄχθης καὶ ἡ Βανδέα τῆς ἀριστερᾶς, καὶ ὅτι ἂν δύναται τις νὰ συνθηκολογήσῃ μετὰ τοῦ Ἀντισάμ, Σατιλλῶν καὶ Σουζανέτ εἰς Πουανσέ, μένει ὅμως ἀκόμη ὁ Φροττέ, ὁ Βουρμόντ, ὁ Καδουδάλ, ἀλλὰ ποῦ; ἰδοὺ ὅ,τι οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ.

— Πλὴν ὑμῶν, στρατηγέ.

— Τότε μὲ τὸν ἱπποτισμὸν, ὅστις σὰς χαρκτηρίζει ἀνεδέχθητε νὰ ἔλθητε καὶ μοὶ φέρητε τὴν κατὰ τὴν 25 ὑπογραφείσαν συνθήκην. Ὁ ἀββᾶς Βερνιὲ, ὁ Ἀντισάμ, ὁ Σατιλλῶν καὶ ὁ Σουζανέτ, σὰς ὑπέγραψαν ἐν διαβατήριον, δυνάμει τοῦ ὁποῖου ἤλθετε.

— Μὰ τὴν πίστιν μου στρατηγέ, ὀφείλω νὰ σὰς εἴπω ὅτι ἔχετε καλλίστας περὶ πάντων πληροφορίας· ὁ πρῶτος ὑπατος ἐπιθυμεῖ σφόδρα τὴν εἰρήνην, γνωρίζει ὅτι ἔχει ὡς ἀντίπαλον ὑμᾶς, ἄνδρα γενναῖον καὶ ἐντιμον, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ σὰς ἴδῃ, ἐπειδὴ πιθανῶς δὲν ἔρχεσθε εἰς Παρισίους, μ' ἐξαπέστειλε πρὸς ὑμᾶς.

— Δηλαδὴ πρὸς τὸν ἀββᾶν Βερνιὲ.

— Στρατηγέ, ὀλίγον σὰς ἐνδιαφέρει πῶς ἐγὼ θὰ ἐπιτύχω νὰ ἐγκρίνῃ ὁ πρῶτος ὑπατος τὰς μεταξὺ ἡμῶν γενησομένας συμφωνίας. Ὅποιαί εἶνε αἱ διὰ τὴν εἰρήνην προτάσεις σας;

— ὦ! αὗται εἶναι ἀπλούσταται· νὰ παραδώσῃ ὁ πρῶτος ὑπατος τὸν θρόνον εἰς τὸν Δουδοβῆκον ΙΗ'. νὰ γείνῃ ὑπασπιστής, στρατηγός, στρατάρχης του, καὶ ἐγὼ κηρύττομαι πρῶτος στρατιώτης του.

— Ὁ πρῶτος ὑπατος ἀπεκρίθη εἰς τὴν πρότασιν ταύτην.

— Καὶ ἰδοὺ διατί καὶ ἐγὼ ἀπεφάσισα νὰ ἀποκριθῶ αὐτοπροσώπως.

— Πότε;

— Ἀπόψε, εἰ δυνατόν.

— Διὰ τίνος τρόπου;

— Ἀνανεῶν τὰς ἐχθροπραξίας.

— Ἀλλὰ γνωρίζετε ὅτι ὁ Σατιλλῶν, ὁ Ὀντισάμ καὶ ὁ Σουζανέτ κατέθεσαν τὰ ὅπλα.

— Εἶναι ἀρχηγοὶ τῶν Βανδαίων, καὶ ἐν ὀνόματι τῶν Βανδαίων δύνανται νὰ κάμωσιν ὅ,τι θέλουσιν. Ἐγὼ ὅμως εἶμαι ἀρχηγός τῶν ἀντεπαναστατῶν, καὶ ἐν ὀνόματι αὐτῶν θὰ κάμω καὶ ἐγὼ ὅ,τι μοὶ προσήκει.

— Τότε, καταδικάζετε, στρατηγέ, τὸν δυστυχῆ αὐτὸν τόπον εἰς πόλεμον καταστρεπτικόν.

— Εἶνε μαρτύριον, εἰς ὃ προκαλῶ τοὺς βασιλόφρονas καὶ τοὺς χριστιανούς.

— Ὁ στρατηγὸς Βροῦνος εἶνε εἰς Νάντην μὲ τοὺς ὀκτακισχιλίους αἰχμαλώτους, τοὺς ὁποίους οἱ ἄγγλοι μᾶς ἀπέδωσαν, ἀφοῦ ἡττήθησαν εἰς Βέργην καὶ Καστρικόν.

— Εἶναι ἡ τελευταία φορά, καθ' ἣν θὰ ἔχουν τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην, ἀλλ' ἡμεῖς ἔχομεν τὴν

κακὴν συνήθειαν νὰ μὴ συλλαμβάνωμεν αἰχμαλώτους· ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν δὲ τῶν ἐχθρῶν μας, ὀλίγον φροντίζομεν.

— Ἄν ὁ στρατηγὸς Βροῦνος καὶ αἱ ὀκτὼ χιλιάδες τοῦ ἡνωμένου μὲ τοὺς εἰκοσακισχιλίους στρατιώτας, τῶν ὁποίων λαμβάνει τὴν ἀρχηγίαν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Ἐδουὰλ, δὲν ἐξαρκούσιν, ὁ πρῶτος ὑπατος ἔχει ἀπόφασιν νὰ βαδίσῃ κατ' ἡμῶν προσωπικῶς καὶ μὲ ἑκατὸν χιλιάδας ἀνδρῶν.

— Θὰ προσπαθήσωμεν, ἀπεκρίθη ὁ Καδουὰλ μειδιῶν, νὰ τῷ ἀποδείξωμεν ὅτι εἴμεθα ἀξιοὶ νὰ τὸν πολεμήσωμεν.

— Θὰ καύσῃ τὰς πόλεις σας.

— Θ' ἀποσυρθῶμεν εἰς τὰς καλύβας μας.

— Θ' ἀποτεφρώσῃ καὶ τὰς καλύβας σας.

— Τότε ζῶμεν εἰς τὰ δάση μας.

— Σκέφθητε, στρατηγέ.

— Κάμετέ μοι τὴν τιμὴν, συνταγματάρχα, νὰ μείνητε μετ' ἐμοῦ τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὥρας, καὶ θὰ ἰδῆτε, ὅτι αἱ σκέψεις μου ἐγένοντο.

— Εὐχαρίστως μένω.

— Μόνον, συνταγματάρχα, μὴ μοῦ ζητήσητε πλέον ἀφ' ὅ,τι δύναμαι νὰ σὰς δώσω τὸν ὕπνον ὑπὸ καλύβην ἢ ἐπὶ μανδύου ἢ ὑπὸ κλάδον δένδρων, ἓνα ἵππον διὰ νὰ μὰς ἀκολουθῇ, καὶ φαγητὰ στιγμιαῖα, ἰδοὺ ὅ,τι ἔχω.

— Δέχομαι.

— Μοὶ δίδετε τὸν λόγον σας ὅτι δὲν ὀντιστῆτε κατ' οὐδὲν εἰς τῆς διαταγὰς, τὰς ὁποίας θὰ δώσω, ἢ ἐν γένει εἰς ἕ,τι πράξω;

— Εἶμαι πολὺ περιέργος νὰ ἰδῶ ὑμᾶς διατάττοντα· ἔχετε τὸν λόγον μου, στρατηγέ.

— Εἰς ὅ,τι συμβῇ ἐνώπιόν σας;

— Εἰς ὅ,τι συμβῇ ἐνώπιόν μου· ἀπεκδύομαι τὸ πρόσωπον τοῦ παραστάτου διὰ νὰ περιβληθῶ τὸ τοῦ θεατοῦ, διότι ἐπιθυμῶ νὰ δύναμαι νὰ εἶπω εἰς τὸν πρῶτον ὑπατον: — Εἶδον.

— Καὶ θὰ ἰδῆτε! ὑπέλαβεν ὁ Καδουὰλ μειδιῶν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην θύρα τις ἠνοίχθη καὶ δύο χωρικοὶ ἔφερον τράπεζαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκάπνιζον διάφορα ἐδέσματα, ἀπλᾶ μὲν πάντα τὴν κατασκευὴν καὶ εἰς ἀνδρας χωρικοὺς ἐμπρέποντα, οὐχ ἦττον ὅμως κινοῦντα τὸν στόμαχον εἰς καταβρόχθισιν αὐτῶν ἢ δὲ τράπεζα ἦν ἡτοιμασμένη διὰ δύο συνδαιτυμόνας.

— Βλέπετε, κύριε δὲ Μοντρεβέλ, εἶπεν ὁ Καδουὰλ, οἱ ἀνθρώποι μου ἐλπίζουν ὅτι

θὰ μοὶ κάμῃτε τὴν τιμὴν νὰ συνδειπνήσητε μετ' ἐμοῦ.

— Καὶ, μὰ τὴν πίστιν μου, δὲν ἔσφαλόν, διότι καὶ ἂν σεῖς δὲν μ' ἐπροσκαλεῖτε, ἐγὼ θὰ τὸ ἐζήτουν, καὶ θὰ σὰς ἤρπαζον τὸ μέρος μου διὰ τῆς βίας, ἂν ἠθέλετε μοῦ ἀρνηθῇ.

— Τότε λοιπὸν ἄς καθήσωμεν εἰς τὴν τράπεζαν.

Ὁ νέος συνταγματάρχης ἐκάθησε παραχρῆμα.

— Σὰς ζητῶ συγγνώμην διὰ τὸ γεῦμα τὸ ὁποῖον σὰς προσφέρω, εἶπεν ὁ Καδουὰλ, διότι δὲν ἔχω ὡς οἱ στρατηγοὶ σας τὰ ἐπιμήθια καὶ τὰς ἐπιχορηγήσεις, τοῦναντίον οἱ στρατιωταὶ μου μὲ τρέφουσι. Τί ἔχεις νὰ μὰς δώσῃς μετὰ ταῦτα, Ἐχθροφάγε;

— Ὅρνιθα ψιττήν, στρατηγέ.

— Ἴδου ὅλον τὸ γεῦμά μας, κύριε δὲ Μοντρεβέλ.

— Εἶνε πολυτελέστατον· ἓνα ὅμως φόβον ἔχω τώρα, στρατηγέ.

— Ὅποιον;

— Ἐνόσω τρώγομεν, τὸ πρᾶγμα ὑπάρχει καλῶς, ἀλλ' ὅταν θὰ πρόκειται νὰ πῖωμεν;

— Δὲν ἀγαπάτε τὸν μηλίτην οἶνον, ᾧ! διάβολε μοῦ κακοφαίνεται. Μηλίτης οἶνος ἢ ὕδωρ, αὐτὰ μόνον ἔχω.

— Ὅχι δὰ, ἀλλ' εἰς τίνος ὑγείαν θὰ πῖωμεν;

— Αὐτὸς ἦτον ὁ φόβος σας; εἶπεν ὁ Καδουὰλ μετὰ μεγίστης ἀξιοπρεπείας· θὰ πῖωμεν εἰς εὐδαιμονίαν τῆς κοινῆς μητρός μας, τῆς Γαλλίας, τὴν ὁποίαν ὑπηρετοῦμεν ἕκαστος μὲ διάφορον πνεῦμα, ἀλλ' ἐλπίζω μὲ τὴν αὐτὴν καρδίαν. Ὑπὲρ τῆς Γαλλίας! εἶπεν ὁ Καδουὰλ, πληρῶν δύο ποτήρια.

— Ὑπὲρ τῆς Γαλλίας, στρατηγέ! ἀπεκρίθη ὁ Ῥολάνδος, κρούων τὸ ποτήριον του πρὸς τὸ τοῦ Καδουὰλ. Καὶ ἀμφότεροι καθήσαντες ἐκ νέου παρὰ τὴν τράπεζαν ἐπανελάβον ἐν πάσῃ ἡσυχίᾳ καὶ ἀναπαύσει τὴν κατὰ τῶν ἐδεσμάτων προσβολὴν των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Η ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΔΟΥΑΛ.

— Τώρα, στρατηγέ, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, ὅταν ἐκόρεσαν τὴν πεινάν των καὶ ἀμφότεροι μὲ ἀγκῶνας ἐρεισμένους ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἐγγὺς μεγάλου πυρός, ἤρξαντο ἀπολαμβάνοντες τὴν εὐδαιμονίαν ἐκείνην, ἥτις ἔπεται

γέυματος καταπαύσαντος δεινὴν πείναν, τώρα μοι ὑπесχέθητε νὰ μοι δείξητε πράγματα, τὰ ὁποῖα νὰ ἀναφέρω εἰς τὸν πρῶτον ὕπατον.

— Καὶ σεῖς ὑπесχέθητε εἰς οὐδὲν ν' ἀντιστήτε.

— Ναὶ, ἀλλ' ἐπιφυλάσσομαι ν' ἀποσυρθῶ ἂν ὅ,τι μοι δείξητε προσκρούη εἰς τὴν συνείδησίν μου.

— Δὲν ἔχουν εἰμὴ νὰ ἐπισάξουν τὸν ἵππον σας ἢ τὸν ἵππον μου, ἂν ὁ ὑμέτερος ᾔηνε κεκμηκώς, καὶ εἴσθε ἐλεύθερος.

— Πολὺ καλὰ.

— Ἰσα, ἴσα, εἶπεν ὁ Καδουδάλ, τὰ συμβάντα ἔρχονται κατ' εὐχὴν σας, διότι ἐδῶ δὲν εἶμαι μόνον στρατηγός, ἀλλὰ καὶ ἀνώτερος δικαστής, καὶ ἔχω ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου νὰ δικάσω μίαν ὑπόθεσιν. Μοὶ εἶπατε, συνταγματάρχα, ὅτι ὁ στρατηγὸς Βροῦνος ἦτον εἰς Νάντην, καὶ τὸ ἐγνώριζον· μοὶ εἶπατε ὅτι ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ ἀπείχε τέσσαρας ὥρας ἀπ' ἐδῶ, εἰς 'Ρ'ζβερνάνδον, καὶ τὸ ἐγνώριζον ἐπίσης, ἀλλ' ὅ,τι σεῖς δὲν γνωρίζετε ἴσως εἶναι ὅτι ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ αὕτη δὲν διοικεῖται ὑπὸ ἐνὸς στρατιώτου, ὡς σὰς καὶ ἐμέ, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ πολίτου Θωμᾶ Μιλλιέρου, ἐπιτρόπου τῆς ἐκτελεστικῆς δυνάμεως. Ἄλλο τι τὸ ὁποῖον ἀγνοεῖτε ἴσως εἶναι ὅτι ὁ Θωμᾶς Μιλλιέρος δὲν πολεμεῖ ὡς ἡμεῖς μετ' τηλεβόλα, πυροβόλα, λόγγας, πιστόλια καὶ ξίφη, ἀλλὰ μετ' μίαν μηχανὴν τὴν ὁποίαν εἰς τῶν φιλελευθέρων δημοκρατικῶν σας ἐφεῦρε, μετ' τὴν ὀνομαζομένην λαιμητόμον.

— Εἶνε ἀδύνατον, κύριε, ἀνέκραξεν, ὁ 'Ρολάνδος, ὑπὸ τὸν πρῶτον ὕπατον νὰ κάμωσι τοιοῦτο εἶδος πολέμου.

— Ἀ! ἂς συνεννοώμεθα καλῶς, συνταγματάρχα, δὲν λέγω ὅτι ὁ πρῶτος ὕπατος τὸν κάμνει, ἀλλ' ὅτι ἐπ' ὀνόματί του γίνεται.

— Καὶ τίς εἶναι ὁ ἄθλιος ἐκεῖνος, ὅστις καταχρώμενος τῆς ἐξουσίας, ἥτις τῷ ἐνεπιστεύθη, κάμνει τὸν πόλεμον μετ' ἐπιτελείον δημίων.

— Σὰς εἶπον ὅτι ὀνομάζεται πολίτης Θωμᾶς Μιλλιέρος, ἐξετάσατε δὲ περὶ αὐτοῦ, καὶ καθ' ὅλην τὴν Βανδέαν, καθ' ὅλην τὴν Βρετάνην, μίαν μόνην φωνὴν θὰ ἀκούσητε. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Βανδέας καὶ τῆς Βρετάνης, τουτέστιν ἐπὶ ἐξ ἥδη ἔτη, ὁ Μιλλιέρος οὗτος ὑπῆρξε παντοῦ καὶ πάντοτε ἐν τῶν πρωτίστων ὀργάνων τῆς

Τρομοκρατίας· δι' αὐτὸν ἡ Τρομοκρατία δὲν ἐξηφανίσθη μετὰ τοῦ 'Ροβεσπιέρρου. Καταγγέλλων εἰς τὰς ἀνωτέρας ἀρχὰς ἢ ἐπιτυχάνων νὰ καταγγέλλωνται δι' ἄλλων εἰς αὐτὸν οἱ Βρέτονες καὶ Βανδαῖοι στρατιῶται, οἱ γονεῖς, οἱ φίλοι, οἱ ἀδελφοί, αἱ ἀδελφαί, αἱ γυναῖκες, αἱ θυγατέρες, αὐτοὶ οἱ τραυματῖαι, αὐτοὶ οἱ θνήσκοντές των, διέταττε νὰ τουφεκίσωσι, νὰ λαιμητομήσωσι πάντας ἄνευ δίκης. Εἰς Δωμεράν, ἐκ παραδείγματος, ἀφῆκεν ἵχνη αἵματος, τὰ ὁποῖα ἀκόμη δὲν ἐξηφανίσθησαν, οὐδὲ θὰ ἐξαφανισθῶσι ποτέ· περισσότεροι τῶν ὀγδοήκοντα κατοίκων ἐσφάγησαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των, παῖδες ἐθανατώθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν μητέρων των, αἵτινες ματαίως μέχρι τοῦδε ὕψωσαν τὰς χεῖράς των πρὸς τὸν Θεὸν ζητοῦσαι ἐκδίκησιν. Αἱ ἀλληλοδιάδοχοι εἰρηνοποιήσεις τῆς Βανδέας καὶ τῆς Βρετάνης οὐδόλως ἐπράυναν τὴν ἀκόρεστον εἰς αἵματα καρδίαν του. Τῷ 1800 εἶναι ὁ αὐτός, ὡς καὶ τῷ 1793. Λοιπὸν τὸν ἄνθρωπον τοῦτον..

Ὁ 'Ρολάνδος ἠτένισεν ἀσκαρδαμυκτεὶ πρὸς τὸν στρατηγόν.

— Τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ἐξηκολούθησεν ὁ Γεώργιος μετὰ μεγίστης ἀπαθείας, βλέπων ὅτι ἡ κοινωνία δὲν κατεδίκαζε, κατεδίκασα ἐγώ. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος θὰ ἀποθάνῃ.

— Πῶς, ὅ' ἀποθάνῃ, εἰς 'Ρ'ζβερνάρδον, ἐν μέσῳ τῶν δημοκρατικῶν, καίτοι περιφρουρούμενος ὑπὸ δολοφόνων, καίτοι συνοδευόμενος ὑπὸ δημίων;

— Ἡ ὥρα του ἤγγικε, θὰ ἀποθάνῃ.

Ὁ Καδουδάλ ἐπρόφερε τοὺς λόγους τούτους μετὰ τοιαύτης ἐμφάσεως, ὥστε οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία ἔμεινεν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ 'Ρολάνδου, οὐχὶ μόνον περὶ τῆς ἀπαγγελθείσης ἀποφάσεως, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐκτελέσεως ταύτης.

— Καὶ νομίζετε, εἶπε μετὰ τινων στιγμῶν σιωπῆς, ὅτι ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ καταδικάσητε καὶ φονεύσητε αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι εἶνε ἐνοχος;

— Ναὶ, διότι ὁ ἄνθρωπος οὗτος κατεδίκασε καὶ ἐθανάτωσεν ὄχι ἐνόχους, ἀλλ' ἀθώους.

— Ἄν σὰς ἔλεγον ὅτι κατὰ τὴν εἰς Παρίσιους ἐπιστροφὴν μου θὰ ζητήσω τὴν εἰς δίκην εἰσαγωγὴν καὶ κατηγορίαν τοῦ ἀνθρώπου τούτου, θὰ ἐδίδετε πίστιν εἰς τοὺς λόγους μου;

— Μάλιστα, ἀλλὰ θὰ σὰς ἀπεκρινόμην, πᾶν θηρίον λυσσῶδες φεύγει ἀπὸ τὸν κλω-

θόν του, πᾶς κακοῦργος δραπετεύει ἐκ τῆς φυλακῆς, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὡς τοιοῦτοι ὑπάγονται εἰς ἀπάτας. Καθὼς πολλάκις κατεδίκασαν ἀθώους, οὕτω δύνανται νὰ φεισθῶσιν ἐνός ἐνόχου. Ἡ δικαιοσύνη μου εἶναι ἀσφαλεστέρα τῆς ὑμετέρας, διότι εἶναι δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος θ' ἀποθάνῃ. — Καὶ ἐν τίνι δικαιώματι λέγετε ὅτι ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν, ἀνθρώπων ὑπαγομένων ὡς καὶ οἱ λοιποὶ εἰς πλάνην, εἶνε δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ;

— Διότι ἀνέμιξα τὸν Θεὸν ἐξ ἡμισείας εἰς τὴν ἀπόφασίν μου. ὦ! δὲν κατεδικάσθη ἀπὸ τῆς χθῆς;

— Πῶς τοῦτο;

— Ἐν τῷ μέσῳ τριχυμίας, καθ' ἣν ὁ κεραινὸς ἐμυκάτο ἀδιακόπως, καὶ ἡ ἀστραπὴ ἔλαμπεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν, ὕψωσα τὰς χεῖράς μου πρὸς τὰ ἄνω καὶ εἶπον πρὸς τὸν Θεόν «Θεέ μου! σὺ τοῦ ὁποίου ἡ ἀστραπὴ αὕτη εἶναι τὸ βλέμμα, σὺ τοῦ ὁποίου ἡ βροντὴ αὕτη εἶναι ἡ φωνή, ἂν ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὀφείλῃ νὰ ἀποθάνῃ, περιστείλῃς ἐπὶ πέντε στιγμὰς τὰς βροντὰς καὶ τὰς ἀστραπάς σου. Ἡ σιγὴ τῶν ἀέρων, καὶ τὸ σκότος τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἡ ἀπάντησίς σου.» Καὶ μετὰ τὸ ὠρολόγιον εἰς τὴν χεῖρα ἡρίθμησα ἑνδεκα στιγμὰς ἄνευ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν. Εἶδον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ μεγάλου ὄρους ἐν καιρῷ φρικώδους καταγίδος λέμβον ὑφ' ἐνός ὀδηγούμενην ἀνθρώπου καὶ ἀπειλουμένην ἐν πάσῃ στιγμῇ νὰ καταποντισθῇ. Λαῖλαψ ἀνῆρ πασεν αὐτὴν ὡς ἡ πνοὴ ἐνός παιδίου ἀναρπάζει τὸ πτερόν, καὶ τὴν ἀφῆκε πάλιν νὰ πέσῃ ἐπὶ ἐνός βράχου. Ἡ λέμβος ἐγένετο μυστήρια συντρίμματα καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐδράξατο τοῦ βράχου. Πάντες ἀνέκραξαν «ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐγάρθῃ!» Ὁ πατὴρ τοῦ ἦτον ἐκεῖ, οἱ δύο ἀδελφοὶ τοῦ ἐπίσης, ἀλλ' οὔτε πατὴρ, οὔτε ἀδελφὸς ἐδύναντο νὰ τὸν βοηθήσωσιν. Ὑψωσα τοὺς βραχίονας πρὸς τὸν Θεόν καὶ τῷ εἶπον «Ἄν ὁ Μιλλιέρος κατεδικάσθη, Θεέ μου, ὑπὸ σοῦ, ὡς καὶ ὑπ' ἐμοῦ, θὰ σώσω τὸν ἄνθρωπον τοῦτον καὶ ἄνευ ἐτέρας βοηθείας, πλην τῆς σῆς, θὰ σωθῶ δὲ καὶ ἐγώ.» Ἐξεδύθη τότε, ἔδεσα τὴν ἄκραν ἐνός σχοινίου περὶ τὸν βραχίονά μου καὶ ἐκολύμβησα μέχρι τοῦ βράχου. Ἡθελέ τις εἰπεῖ ὅτι ἡ θάλασσα ὠμαλύνετο ὑπ' ἐμοῦ τόσο ἐυκόλως ἔφθασα τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον. Ὁ πατὴρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἐκράτουν τὴν ἄλλην ἄκραν τοῦ σχοινίου. Τὸν ἔσυρον εἰς τὴν ὄχθην, καὶ

ἐνῷ ἐδυνάμην καὶ γὰρ διὰ τοῦ σχοινίου νὰ συρθῶ ὡς αὐτὸς, τὸ ἔρριψα μακρὰν ἐμοῦ, καὶ ἐνεπιστεύθην εἰς τὸν Θεόν καὶ εἰς τὰ κύματα. Ταῦτα δὲ μετὰ ἔφερον πρὸς τὴν παραλίαν τοσοῦτον σιγαλὰ, τοσοῦτον ἀσφαλῆ, ὅσον καὶ τὰ ὕδατα τοῦ Νείλου ἔφερον τὴν κοιτίδα τοῦ Μωϋσέως πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ Φαραώ. Εἰς ἐχθρικός φρουρὸς ἵστατο ἔμπροσθεν τοῦ χωρίου τῆς Σαιντνόλφης, ἐγὼ δὲ ἐκρυπτόμην μετὰ πεντήκοντα ἀνδρῶν εἰς τὸ δάσος τοῦ Γραντσαμ. Ἐξῆλθον μόνος τοῦ δάσους συνιστῶν τὴν ψυχὴν μου εἰς τὸν Θεόν καὶ λέγων «Κύριε, ἂν ἀπεφάσις τὸν θάνατον τοῦ Μιλλιέρου, ὁ φρουρὸς οὗτος θὰ πυροβολήσῃ κατ' ἐμοῦ καὶ θὰ ἀποτύχῃ, καὶ ἐγὼ θὰ ἐπανέλθω εἰς τοὺς συντρόφους μου χωρὶς νὰ κακοποιήσω τὸν φρουρὸν τοῦτον, διότι ἦσο μετ' αὐτοῦ ἐπὶ μίαν στιγμὴν». Ὁδεύσα πρὸς τὸν δημοκράτην καὶ εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι βημάτων ἐπυροβόλησεν, ἀλλ' ἀπέτυχεν. Ἰδοὺ ἡ ὀπὴ τῆς σφαίρας ἐπὶ τοῦ πύλου μου, ἓνα δάκτυλον μακρὰν τῆς κεφαλῆς μου, διότι ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ ὕψωσε τὸ ὄπλον. Χθὲς συνέβη τὸ πρᾶγμα. Ἐνόμιζον ὅτι ὁ Μιλλιέρος ἦτον εἰς Νάντην, ἀλλὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην μοὶ ἀνήγγειλαν ὅτι ὁ Μιλλιέρος καὶ ἡ λαιμητόμος τοῦ ἦσαν εἰς Ῥοσθερνάρδου. Τότε λοιπὸν εἶπον «ὁ Θεὸς μοὶ τὸν φέρει, πρέπει νὰ ἀποθάνῃ.»

Ὁ Ῥολάνδος ἠχροάσθη μετὰ τινος σεβασμοῦ τὴν δεισιδαίμονα διήγησιν τοῦ βρέτονος ἀρχηγοῦ· διότι ἐννόει τὴν πίστιν ταύτην καὶ ποίησιν ἐνός ἀνθρώπου συνειθισμένου νὰ ζῇ ἀπέναντι τῆς τριχυμιώδους θαλάσσης, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγριωπῶν ὀρέων. Ἐνόησεν ὅτι ὁ Μιλλιέρος ἦτον ἀληθῶς καταδικασμένος, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς, ὅστις ἐφαίνετο τρεῖς ἐπιδοκιμάσας τὴν καταδίκην του, ἠδύνατο μόνος νὰ τὸν σώσῃ. Ἐν μόνον τελευταῖον ἐρώτημα τῷ ὑπελείπετο πλέον ν' ἀπευθύνῃ.

— Πῶς θὰ τὸν φονεύσῃτε; εἶπεν.

— ὦ! εἶπεν ὁ Γεώργιος, περὶ τούτου ἀδιάφορον, θὰ φονευθῇ.

Εἰς τῶν παρασκευασάντων τὴν τράπεζαν ἀνθρώπων εἰσῆλθε τότε.

— Ἐχθροφάγε, τῷ εἶπεν ὁ Καδουδάλ, εἰπέ εἰς τὸν Βασιλόκαρδον ὅτι ἔχω δύο λέξεις νὰ τῷ ὁμιλήσω.

Καὶ μετὰ δύο στιγμὰς ἐκεῖνος ἦτο πλησίον τοῦ στρατηγοῦ του.

— Βασιλόκαρδε, τὸν ἠρώτησεν ὁ Καδουδάλ, δὲν μοι εἶπες σὺ ὅτι ὁ δολοφόνος Θωμᾶς Μιλλιέρος ἦτον εἰς Ῥοζβερνάρδον;

— Τὸν εἶδον εἰσερχόμενον εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ δημοκράτου συνταγματάρχου, ὅστις ἐφαίνετο κολακευόμενος ἐκ τῆς συναφείας αὐτοῦ.

— Δὲν προσέθηκες ὅτι συνωδεύετο ὑπὸ τῆς λαιμητόμου του;

— Σᾶς εἶπον ὅτι ἡ λαιμητόμος του ἠκολούθει ἐν μέσῳ δύο τηλεβόλων, καὶ νομίζω ὅτι ἂν τὰ τηλεβόλα ἐδύναντο νὰ μακρυνθῶσιν αὐτῆς, θὰ τὴν ἄφινον νὰ κυλῇ μόνη της.

— Ὅποιās προφυλάξεις λαμβάνει ὁ Μιλλιέρος εἰς τὰς πόλεις, ἐν ταῖς ὁποῖαις κατοικεῖ;

— Ἐχει περίξ αὐτοῦ εἰδικὴν φρουρὰν, θέτει ὁδοφράγματα ἐγγὺς τοῦ οἴκου του, ἔχει πάντοτε ἐν ζευγος πιστολίῳν πλησίον του.

— Ἐπιφορτίζεσαι σὺ μὲ ὅλην τὴν φρουρὰν, τὰ ὁδοφράγματα καὶ τὰ πιστόλιά του νὰ τὸν πλησιάσης;

— Ἐπιφορτίζομαι, στρατηγέ.

— Ἐνεκα τῶν ἐγκλημάτων του κατεδίκασα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον καὶ πρέπει νὰ ἀποθάνῃ.

— Ἀ! ἀνέκραξεν ὁ Βασιλόκαρδος, ἡ ἡμέρα τῆς ἐκδικήσεως ἦλθε λοιπόν;

— Ἀναδέχεσαι νὰ ἐκτελέσης τὴν ἀπόφασίν μου;

— Ἀναδέχομαι, στρατηγέ.

— Ὑπαγε, Βασιλόκαρδε, λάβε μεθ' ἑαυτοῦ ὅσους ἀνθρώπους θελήσης, ἀλλὰ πλησίασε καὶ φόνευσέ τον.

— Ἄν ἀποθάνω, στρατηγέ;

— Ἐσο ἡσυχος, ὁ ἐφημέριος τοῦ Κουένου θὰ ψάλῃ τὰς ἀναγκαίας λειτουργίας ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς σου, ἀλλὰ δὲν θ' ἀποθάνῃς, Βασιλόκαρδε.

— Καλὰ, καλὰ, στρατηγέ, ἀφ' οὗ θὰ μοι ψαλῶσι λειτουργίαι δὲν θέλω ἄλλο τίποτε.

Ἐχω τὸ σχέδιόν μου.

— Καὶ πότε ἀναχωρεῖς;

— Ἀπόψε.

— Πότε θὰ ἀποθάνῃ;

— Αὔριον.

— Ὑπαγε καὶ τριακόσιοι ἄνδρες, ἃς ἦνε ἔτοιμοι νὰ με ἀκολουθήσωσιν ἐντὸς ἡμισείας ὥρας.

Καὶ ὁ Βασιλόκαρδος ἐξῆλθε μετὰ τῆς αὐτῆς ἀπλότητος, μεθ' ἧς καὶ εἰσῆλθε.

— Βλέπετε, εἶπεν ὁ Καδουδάλ, ὅποιοι εἶνε

οἱ ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους διοικῶ, ὁ πρῶτος ὑπατός σας ἀκούεται τόσον καλῶς, ὅπως ἐγώ, κύριε δὲ Μοντρεβέλ;

— Ἀπὸ τινος, ναί.

— Ἐγὼ ὅμως ὄχι ἀπὸ τινος, ἀλλ' ἀπὸ ὅλους.

Ὁ Βενέδικτος εἰσῆλθε τότε καὶ ἠρώτησε τὸν Γεώργιον διὰ τοῦ βλέμματος.

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ Γεώργιος διὰ τε τῆς φωνῆς καὶ διὰ τῆς κεφαλῆς. Καὶ ὁ Βενέδικτος ἐξῆλθε.

— Δὲν εἶδετε κανένα ἄνθρωπον ἐρχόμενος ἐδῶ; ἠρώτησεν ὁ Καδουδάλ.

— Μῆτε ἓνα.

— Ἐζήτησα τριακοσίους ἄνδρας εἰς ἡμίσειαν ὥραν, καὶ ἐντὸς ἡμισείας ὥρας θὰ ἦνε ἐκεῖ. Ἄν ἐζήτητον πεντακοσίους, χιλίους, δισχιλίους θὰ ἦσαν ἐπίσης ταχέως ἔτοιμοι.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος ἔχετε ὡς ἀριθμὸν ὅρια τὰ ὁποῖα δὲν δύνασθε νὰ ὑπερβῆτε.

— Θέλετε νὰ μάθητε τὸν ἀριθμὸν τῶν δυνάμεών μου; εἶνε ἀπλούστατον. Δὲν θὰ σᾶς τὸ εἶπω ἐγώ, διότι δὲν θὰ με πιστεύσητε, ἀλλὰ περιμένετε καὶ θὰ μάθητε. Καὶ ἀνοίξας τὴν θύραν,

— Χρυσοχέρη! ἐφώνησεν

Ἐντὸς δὲ δύο στιγμῶν ὁ Χρυσοχέρης ἐφάνη.

— Εἶνε ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου μου, εἶπε μειδιῶν ὁ Καδουδάλ, καὶ ἐκπληροῖ παρ' ἐμοὶ τὰ καθήκοντα ἅτινα ὁ στρατηγὸς Βερθιὲ ἐκπληροῖ παρὰ τῷ πρώτῳ ὑπάτῳ, Χρυσοχέρη!

— Στρατηγέ μου!

— Πόσοι ἄνδρες σταθμεύουσιν ἀπ' ἐδῶ μέχρι τοῦ Ῥοζβερνάρδου, τουτέστι καθ' ὅλην τὴν ὁδόν, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἠκολούθησε διὰ νὰ ἔλθῃ νὰ με εὔρῃ;

— Ἐξακόσιοι εἰς Ἀρζάλην, ἑξακόσιοι εἰς τοὺς θάμνους τοῦ Μαρζάν, τριακόσιοι εἰς Πεάλην, τριακόσιοι εἰς Βιλλιέρην.

— Τὸ ὅλον χίλιοι ὀκτακόσιοι πόσοι δὲ μεταξὺ Νογάλης καὶ Μουζιλλάχ;

— Τετρακόσιοι.

— Δύο χιλιάδες καὶ διακόσιοι. Πόσοι ἐντεῦθεν μέχρι Βάννης;

— Πεντήκοντα εἰς Θέην, τριακόσιοι εἰς Τρινίτην, ἑξακόσιοι μεταξὺ Τρινίτης καὶ Μουζιλλάχ.

— Τρεῖς διακόσιοι, καὶ ἐξ Ἀμβῶνος μέχρι Λεγούερνου;

— Χίλιοι διακόσιοι.

— Τέσσαρες χιλιάδες τετρακόσιοι καὶ εἰς

τὸ πολίχνιον ἀκόμη πέριξ ἐμοῦ, εἰς τοὺς οἴκους, εἰς τοὺς κήπους, εἰς τὰ ὑπόγεια;

— Πενταχόσιοι ἕως ἑξακόσιοι στρατηγέ.

— Εὐχαριστῶ, Βενέδικτε. Καὶ δι' ἐνὸς νεύματος αὐτοῦ, ὁ Βενέδικτος ἐξῆλθε.

— Βλέπετε, εἶπεν ὁ Καδουδάλ πέντε χιλιάδες σχεδόν· μὲ τὰς πέντε λοιπὸν αὐτὰς χιλιάδας ἀνθρώπων τοῦ τόπου, οἵτινες γνωρίζουσιν ἕκαστον δένδρον, ἕκαστην πέτραν, ἕκαστον θάμνον, δύναμαι νὰ ἀντιπαραταχθῶ κατὰ ἑκατὸν χιλιάδων ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους ὁ πρῶτος ὕπατος ἀπειλεῖ νὰ στείλῃ κατ' ἐμοῦ.

Ὁ Ῥολάνδος ἐμειδίασε.

— Ναι, εἴμην ἰσχυρὸς, δὲν εἶνε ἀληθές;

— Νομίζω ὅτι μεγαλοποιεῖτε ὀλίγον, στρατηγέ, ἑαυτὸν ἢ μᾶλλον τοὺς ἀνθρώπους σας.

— Ὅχι, διότι ἔχω ὡς σύμμαχον ὅλον τὸν λαόν. Οὐδεὶς τῶν στρατηγῶν σας δύναται νὰ κάμῃ τὸ ἐλάχιστον κίνημα, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζω, οὐδὲ δύναται νὰ εὕρῃ καταφύγιον εἰς τὸ ὅποιον νὰ μὴ τὸν καταδιώξω. Ἡ γῆ αὐτὴ εἶνε βασιλόφρων καὶ χριστιανικὴ καὶ ἤθελε μοὶ εἶπει ἐν ἐλλείψει κατοίκων « Οἱ ἐχθροὶ διηλθον ἐντεῦθεν, οἱ φονεῖς ἐκρύφθησαν ἐκεῖ. » Ἄλλως τε θὰ κρίνητε ὑμεῖς ὁ ἴδιος.

— Πῶς;

— Θὰ ὑπάγωμεν νὰ κάμωμεν μίαν ἐκστρατείαν εἰς ἀπόστασιν ἕξ λευγῶν ἀπ' ἐδῶ. Τί ὥρα εἶνε;

Καὶ οἱ δύο φίλοι ἐξήγαγον ταυτοχρόνως τὰ ὠρολόγιά των.

— Παρὰ τέταρτον μεσάνυχτα, εἶπον.

— Καλὰ, ὑπέλαβεν ὁ Γεώργιος, τὰ ὠρολόγιά μας δεικνύουσι τὴν αὐτὴν ὥραν. Καλὸν σημεῖον, καὶ ἴσως μίαν ἡμέραν καὶ αἱ καρδίαι μας συμφωνήσωσιν ὡς καὶ τὰ ὠρολόγιά μας.

— Λέγετε, στρατηγέ;

— Λέγω ὅτι ἔχομεν παρὰ τέταρτον μεσονύκτιον, καὶ ὅτι τὴν ἕκτην ὥραν, πρὸ τῆς ἡμέρας ὀφείλομεν νὰ εὐρεθῶμεν ἐπτά λεύγας μακρὰν ἀπ' ἐδῶ. Ἐχετε ἀνάγκην ἀνάπαύσεως;

— Ἐγώ;

— Ναι, δύνασθε νὰ κοιμηθῆτε μίαν ὥραν.

— Εὐχαριστῶ.

— Τότε ἀναχωροῦμεν ὁπόταν θέλετε.

— Καὶ οἱ ἀνθρωποὶ σας;

— Ὡ! οἱ ἀνθρωποὶ μου εἶνε ἑτοιμοί.

— Ποῦ;

— Πανταχοῦ.

— Ἦθελον νὰ τοὺς ἶδω.

— Θὰ τοὺς ἶδητε.

— Πότε;

— Ὅταν θελήσῃτε. Ὡ! οἱ ἀνθρωποὶ μου εἶνε πολὺ διακριτικοί, καὶ δὲν φαίνονται παρ' ὅταν τοῖς κάμω σημεῖον νὰ φανοῦν.

— Ὡστε ὅταν θελήσω νὰ τοὺς ἶδω;

— Θὰ μοὶ τὸ εἴπητε, θὰ κάμω σημεῖον καὶ θὰ φανοῦν.

— Ἄς ὑπάγωμεν, στρατηγέ.

— Ἄς ὑπάγωμεν.

Καὶ οἱ δύο νέοι περικαλυφθέντες ὑπὸ τῶν μανδύων των ἐξῆλθον· εἰς δὲ τὴν θύραν ὁ Ῥολάνδος παρετήρησε πέντε ἀνθρώπους φέροντας στολὴν δημοκρατικὴν, καὶ τὸν ἕνα αὐτῶν ἐπὶ τοῦ βραχίονος τὰ διακριτικὰ σημεῖα τοῦ λοχίου.

— Τί εἶνε αὐτοὶ; ἠρώτησεν ὁ Ῥολάνδος.

— Τίποτε, ἀπεκρίθη ὁ Κουδουδάλ μειδιῶν.

— Ἀλλὰ οἱ ἀνθρωποὶ οὗτοι τί εἶνε;

— Ὁ Βασιλόκαρδος καὶ οἱ ἀνθρωποὶ του, οἵτινες ἀναχωροῦσι διὰ τὴν ἐκστρατείαν, τὴν ὁποίαν γνωρίζετε.

— Τότε διὰ τῆς στολῆς ταύτης φρονοῦσι...

— Ὡ! θὰ μάθητε τὰ πάντα, δὲν φυλάττω μυστικὰ ἀπὸ σᾶς.

Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς πέντε ἐκείνους — Βασιλόκαρδε, ἐφώνησεν ὁ Καδουδάλ. Καὶ πάραυτα ὁ φέρων ἐπὶ τοῦ βραχίονος τὰ σημεῖα τοῦ λοχίου, προβάς,

— Μ' ἐφωνάξατε στρατηγέ; ἠρώτησε.

— Ναι, θέλω νὰ μάθω τὸ σχέδιόν σου.

— Ὡ! στρατηγέ, εἶνε ἀπλούστατον.

— Ἄς ἴδωμεν καὶ τότε θὰ κρίνω.

— Θέτω τὸ χαρτίον τοῦτο εἰς τὴν ράβδον τοῦ πυροβόλου μου (καὶ ὁ Καδουδάλ ἔδειξεν εὐρὺν φάκελλον ἐσφραγισμένον μὲ ἐρυθρᾷ σφραγίδι καὶ ὅστις ἀναμφιβόλως περιεῖχε δημοκρατικὴν τινα διαταγὴν κατασχεθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν) καὶ παρουσιάζομαι λέγων « Διαταγὴ τοῦ ὑποστρατήγου ». Εἰσέρχομαι εἰς τὸν πρῶτον σταθμόν, ζητῶ νὰ μοὶ δείξωσι τὴν οἰκίαν τοῦ πολίτου ἐπιτρόπου, μοὶ τὴν δεικνύουσιν, ἐκφέρω διὰ τοῦτο τὰς εὐχαριστίας μου, διότι πάντοτε πρέπει νὰ ἦνέ τις εὐγενής, φθάνω εἰς τὴν οἰκίαν, ἐκεῖ εὐρίσκω δεύτερον φρουρόν τῷ διηγοῦμαι τοὺς αὐτοὺς μύθους ὡς καὶ εἰς τὸν πρῶτον, ἀναβαίνω ἢ καταβαίνω παρὰ τῷ πολίτῃ Μιλλιέρῳ, ὅπου κατοικεῖ εἴτε εἰς ἀνώγειον, εἴτε εἰς ὑπόγειον, εἰσέρ-

χομαι ἄνευ ἐλαχίστης δυσκολίας, ἐννοεῖται. Διαταγὴ τοῦ ὑποστρατήγου, τὸν εὗρισκω εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἡ ἀλλοῦ, τῷ παρουσιάζω τὸ χαρτίον μου, καὶ ἐνῷ τὸ ἀποσφραγίζει, ἐγὼ τὸν φονεύω μετὰ τὸ μαχαιρίδιον τοῦτο τὸ ὁποῖον θὰ ἔχω κεκρυμμένον εἰς τὰς χειρίδας μου.

— Ναί, ἀλλὰ σὺ καὶ οἱ ἄνθρωποί σου;

— Ἄ μὰ τὴν πίστιν μου, ἀφιερούμεθα εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν ἡμεῖς ὑπερασπιζόμεθα τὸ δίκαιον τοῦ θεοῦ καὶ αὐτὸς ἄς φροντίσῃ δι' ἡμᾶς.

— Λοιπὸν, βλέπετε, συνταγματάρχα, εἶπεν ὁ Καδουδάλ, πόσον εὐκολα γίνονται τὰ πάντα.

Ἰππεύσωμεν, συνταγματάρχα, καὶ καλὴν ἐπιτυχίαν, Βασιλόχαρδε.

— Ὅποιον τῶν δύο ἵππων νὰ ἱππεύσω; ἠρώτησεν ὁ Ῥολάνδος.

— Ὅποιον θέλετε καὶ οἱ δύο εἶνε καλοὶ, καὶ οἱ δύο φέρουσι παρὰ τὸ ἐφίππιον ἐν ζευγὸς ἀρίστων πιστολίων ἀγγλικῆς κατασκευῆς.

— Καὶ εἶνε γεμάτα;

— Καὶ καλὰ μάλιστα· αὐτὸ εἶνε μία ἐργασία, συνταγματάρχα, τὴν ὁποίαν δὲν ἐμπιστεύομαι εἰς κανένα.

— Τότε ἄς ἱππεύσωμεν.

Καὶ ἱππεύσαντες ἔλαβον τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς Βάννην, τοῦ μὲν Καδουδάλ χρησιμεύοντος ὡς ὁδηγοῦ εἰς τὸν Ῥολάνδον, τοῦ δὲ Χρυσοχέρη, τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐπιτελείου, ὡς εἶπεν ὁ Γεώργιος, βαδίζοντος περὶ τὰ εἴκοσι βήματα, ὅπισθεν. Ὅτε δὲ ἔφθασαν εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς πολίχνης, ὁ Ῥολάνδος ἐβύθισε τὸ βλέμμα του ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐκτεινομένης ἀπὸ Μουζιλλὰκ μέχρι Τρινίττης.

Ἄλλ' ἡ ὁδὸς ὅλως ὁμαλὴ, ἐφαίνετο πάντῃ ἔρημος. Ἡρίσειαν λεύγαν ἐπροχώρησαν οὕτω ὁ δὲ Ῥολάνδος στραφεὶς πρὸς τὸν Καδουδάλ, τῷ εἶπεν.

— Ἀλλὰ ποῦ διάβολον εἶνε οἱ ἄνθρωποί σας;

— Δεξιὰ, ἀριστερά, ἔμπροσθεν, ὅπισθεν.

— Γελᾶτον, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος.

— Δὲν εἶνε γελοῖον, συνταγματάρχα· ἐστὲ βέβαιος ὅτι δὲν διακινδυνεύω τόσον ἑαυτὸν χωρὶς προηγουμένης βεβαιότητος.

— Μοὶ εἶπατε, νομίζω, ὅτι ἂν ἐπεθύμουν νὰ ἶδω τοὺς ἀνθρώπους σας, δὲν εἶχον ἢ νὰ τὸ εἶπω μόνον.

— Σὰς εἶπον, ναί.

— Λοιπὸν ἐπιθυμῶ νὰ τοὺς ἶδω.

— Ὅλους ὁμοῦ ἢ κατὰ μέρος;

— Πόσους εἶπατε νὰ σὰς συνοδεύωσι;

— Τριακόσιοι.

— Λοιπὸν ἐπιθυμῶ νὰ ἶδω ἑκατὸν πεντήκοντα.

— Σταθῆτε! εἶπεν ὁ Καδουδάλ, καὶ πλησιάσας τὰς χεῖρας πρὸς τὸ στόμα ἐξέφερε κραυγὴν νυκτικόρακος καὶ μετ' αὐτὴν κραυγὴν αἰγωλιοῦ, μόνον τὴν μὲν μίαν κραυγὴν ἐκραύγασε πρὸς τὰ δεξιὰ, τὴν δ' ἑτέραν πρὸς τὰ ἀριστερά.

Σχεδὸν ἐν ἀκαρεῖ εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς ὁδοῦ ἐφάνησαν ταρασσόμεναι μορφαὶ ἀνθρώπων αἰτίνες διελθοῦσαι τὴν τάφρον, ἥτις ἐχώριζε τὴν ὁδὸν ἀπὸ τοὺς ἀγρούς, ἤλθον καὶ ἐστάθησαν ἑκατέρωθεν τῶν ἵππων.

— Τίς διοικεῖ πρὸς τὰ δεξιὰ; ἠρώτησεν ὁ Καδουδάλ.

— Ἐγὼ, ὁ Μουστάκας, ἀπεκρίθη εἰς χωρὶς πλησιάζων.

— Τίς δὲ πρὸς ἀριστερά;

— Ἐγὼ, ὁ Χειμονοφάλτης, ἀπεκρίθη ἕτερος χωρὶς πλησιάζων.

— Πόσους ἀνδρας ἔχεις μετὰ σοῦ, Μουστάκα;

— Ἐκατόν.

— Πόσους δὲ σὺ, Χειμονοφάλτα;

— Πεντήκοντα.

— Τὸ ὅλον ἑκατὸν πεντήκοντα; ἠρώτησεν ὁ Καδουδάλ.

— Ναί, ἀπεκρίθησαν οἱ δύο ἀρχηγοί.

— Εἶνε ὁ λογαριασμὸς σας, συνταγματάρχα; ἠρώτησε ὁ Καδουδάλ μειδιῶν.

— Εἰσθε μάγος, στρατηγέ.

— Ὅχι, εἶμαι εἰς πτωχὸς χωρὶς ὡς αὐτοὺς, μόνον διοικῶ ἀνδρας τῶν ὅσων πράττει, καὶ ἡ καρδιά πάλλει διὰ τὰς μεγάλας ἀρχὰς τοῦ κόσμου τούτου, τὴν θρῆσκεν καὶ τὴν βασιλείαν.

Εἶτα στραφεὶς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του, ἠρώτησε.

— Τίς διοικεῖ τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν;

— Ὁ Ἀεροσχίστης.

— Καὶ τὴν ὀπισθοφυλακὴν;

— Ὁ Παλάσκας.

— Λοιπὸν δυνάμεθα νὰ ἐξακολουθήσωμεν ἡσυχῶς τὸν δρόμον μας.

— Ἄ! στρατηγέ, ὡς ἂν ὑπηγαίνετε ν' ἀκούσῃτε τὴν λειτουργίαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου σας.

— Ἄς ἐξακολουθήσωμεν λοιπὸν τὸν δρό-

μον, εἶπεν ὁ Καδουδάλ πρὸς τὸν Ῥολάνδον, χαίρετε, παιδιά μου.

Καὶ ἐν μιᾷ στιγμῇ ἕκαστος αὐτῶν ἐπήδησε τὴν τάφρον καὶ ἐγένετο ἄφαντος· μόνον ἐπὶ τινα δευτερόλεπτα ἤκούετο τρυγμὸς τῶν σειομένων θάμνων· εἶτα δὲ οὐδὲν ἤκουετο.

— Λοιπὸν! ἠρώτησεν ὁ Καδουδάλ, νομίζετε ὅτι μὲ τοιούτους ἄνδρας δύναμαι νὰ φοβηθῶ τι ἀπὸ τοὺς στρατιώτας σας, ὅσον ἄνδρεῖοι καὶ ἂν ᾔηνε;

— Ὁ Ῥολάνδος ἐξέφερε συναγμὸν διότι ἦτο σύμφωνος πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Καδουδάλ. Ἐν τούτοις ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον των· μίαν δὲ σχεδὸν λεύγαν μακρὰν τῆς Τρινίτης εἶδον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ φαινόμενον πρᾶγμα τι μαῦρον, τὸ ὁποῖον μὲ ταχύτητα ἐμεγαλύνετο. Κατασταθὲν ἐπὶ τέλος ὁρατὸν, ἐστάθη καὶ ἐφαίνετο δισταζόν.

— Τί εἶνε αὐτό; ἠρώτησεν ὁ Ῥολάνδος.

— Ἀλλὰ εἶνε εἰς ἄνθρωπος.

— Βέβαια, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος οὗτος τίς εἶνε;

— Θὰ ἐμαντεύσατε ἐκ τῆς ταχύτητός του ὅτι εἶνε ταχυδρόμος.

— Τότε διατί ἴσταται;

— Διότι μᾶς εἶδε καὶ δὲν γνωρίζει ἂν πρέπει νὰ προβῇ ἢ νὰ ὀπισθοχωρήσῃ.

— Καὶ τί κάμνει;

— Περιμένει διὰ ν' ἀποφασίσῃ.

— Τί;

— Ἐν σημείον.

— Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ σημείον θ' ἀποκριθῇ;

— Ὅχι μόνον θ' ἀποκριθῇ, ἀλλὰ καὶ θὰ ὑπακούσῃ. Θέλετε νὰ προχωρήσῃ; Θέλετε νὰ ὀπισθοδρομήσῃ, θέλετε νὰ χαθῇ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγρῶν;

— Ἐπιθυμῶ νὰ προχωρήσῃ διὰ νὰ μάθωμεν τί νέα φέρεται.

Ὁ Καδουδάλ ἐμιμήθη τότε τὴν φωνὴν τοῦ κόκκυγος μετὰ τσαύτης ἐντελείας, ὥς ἐ ὁ Ῥολάνδος παρετήρησε περίξ αὐτοῦ.

— Εἴμ' ἐγὼ, εἶπε, μὴ βλέπητε ἀλλοῦ.

Τῷ ὄντι ὁ ταχυδρόμος ἀνέλαβε τὴν πορείαν του καὶ προὔχωρει ἐν τέλει· μετὰ τινὰς δὲ στιγμὰς εὐρέθη πλησίον τοῦ στρατηγοῦ του.

— Ἀ! ἀνέκραξεν ἐκεῖνος, Ἐφοδοποιεῖ, σὺ εἶσαι;

Καὶ κλίναντος τοῦ στρατηγοῦ, ὁ Ἐφοδοποιὸς εἶπε λόγους τινὰς εἰς τὸ οὖς του.

— Τὸ εἶχον μάθει παρὰ τοῦ Βενεδίκτου, εἶπεν ὁ Γεώργιος.

Καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν Ῥολάνδον,

— Ἐντὸς ἐνὸς τετάρτου, εἶπε, θὰ συμβῇ πρᾶγμα τι σπουδαῖον εἰς τὸ χωρίον τῆς Τρινίτης, τὸ ὁποῖον θὰ ἴδῃτε. Ἄς σπεύσωμεν.

Καὶ δούς αὐτὸς τὸ παράδειγμα, ἐπληξε τὸν ἵππον του, ὅστις ἤρξατο καλπάζων, ὁ δὲ Ῥολάνδος ἐμιμήθη αὐτόν. Ὅτε δὲ ἔφθασαν εἰς τὸ χωρίον, διέκρινον μακρόθεν πληθος κινούμενον εἰς τὴν πλατείαν, ἐν μέσῳ λαμπάδων ῥητινωδῶν ἡναμμένων· αἱ δὲ κραυγαὶ καὶ αἱ κινήσεις τοῦ πλήθους ἐκείνου ἐδείκνυν τῷ ὄντι ὅτι σπουδαῖον τι γεγονὸς συνέβαινε.

— Ἄς σπεύσωμεν! ἄς σπεύσωμεν! εἶπεν ὁ Καδουδάλ, καὶ ἐπειδὴ ὁ Ῥολάνδος ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐπεθύμει τοῦτο, ἐνέπηξε τοὺς πτερνιστῆρας εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ ἵππου του.

Εἰς τὸν χρότον τῶν καλπάζοντων ἵππων οἱ χωρικοὶ, πενταχόσιοι ἢ ἑξακόσιοι τοῦλάχιστον ὄντες, πάντες ὠπλισμένοι, διεχωρίσθησαν, καὶ ὁ Καδουδάλ μετὰ τοῦ Ῥολάνδου εὐρέθησαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ φωτός, τῶν κραυγῶν καὶ τῆς ταραχῆς.

Ἐν τούτοις ὁ θόρυβος ἐπηύξανεν ἰδίως εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης πρὸς τὴν Τριδῶνα. Μία ὁδοιπορικὴ ἄμαξα ἤρχετο ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης συνοδευομένη ὑπὸ δώδεκα βασιλοφρόνων, ὧν οἱ μὲν δέκα ἦσαν τεταγμένοι ἐκατέρωθεν παρὰ τὰς θυρίδας, δύο δὲ ἐκάθηντο παρὰ τὸν ἄμαξηλάτην.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας, ἡ ἄμαξα ἐστάθη, καὶ πάντες ἦσαν τοσοῦτον προσηλωμένοι ἐπ' αὐτῆς, ὥστε μόλις ἐπρόσεχον εἰς τὸν Καδουδάλ.

— Ἐ! ἀνέκραξεν ὁ Γεώργιος τί συμβαίνει ἐκεῖ;

Εἰς τὴν φωνὴν ταύτην τὴν τοῖς πᾶσι γνωστὴν, ἕκαστος ἐστράφη καὶ ἀπεκάλυψε τὴν κεφαλὴν.

— Ὁ Στρογγυλοκέφαλος! ἐψιθύρισαν πάντες!

— Ναί! ἀπεκρίθη ὁ Καδουδάλ· εἰς δὲ ἄνθρωπος πλησιάσας αὐτόν,

— Δὲν σὰς εἰδοποίησαν, εἶπεν, ὁ Βενεδίκτος καὶ ὁ Ἐφοδοποιός;

— Μάλιστα, ἀλλ' εἶνε ἡ ὁδοιπορικὴ ἄμαξα τῆς Πλερμέλης, ἣν φέρετε ἐδῶ;

— Ναί, στρατηγέ μου, συνελήφθη μετὰ τῷ Τρεφλεῶνος καὶ Σαινόλφης.

— Εἶνε μέσα;

— Νομίζω.

(ἀκολουθεῖ)